

Om den kristne dåb

Da Jesus møder sine disciple efter sin opstandelse, giver han dem missionsbefalingen og byder dem at gøre alle folkeslagene til Jesu disciple, at døbe dem i Faderens, Sønnen og Helligåndens navn og at lære dem alt det, som Jesus har befalet dem.

I vort land har vi tradition for at flertallet af befolkningen er medlemmer af Folkekirken og er døbt som børn. Denne tradition kommer blandt andet til udtryk gennem "Anordning om dåb i Folkekirken" af 2. januar 2008, hvor der i §1 står: "Alle børn og voksne har adgang til at blive døbt."

Det betyder, at Folkekirkens præster er forpligtet til at døbe alle, der udtrykker ønske om det. Umiddelbart stemmer det ikke overens med det forbillede, som vi finder i Bibelen, hvor dåben er givet til dem, som ved tro på Jesus er blevet født på ny.

Folkekirkens praksis

Forud for dåben siger præsten i sin bøn: "Vi takker dig, himmelske Fader, fordi du ved din enbårne Søn har givet os den hellige dåb, hvori du gør os til dine børn og skænker os Helligånden med syndernes forladelse og det evige liv." Og Umiddelbart efter dåben siger præsten, idet han lægger hånden på hovedet af den døpte: "Den almægtige Gud, vor Herre Jesu Kristi Fader, som nu har genfødt dig ved vand og Helligånden og skænket dig syndernes forladelse, han styrke dig med sin nåde til det evige liv! Han bevare din udgang og indgang fra nu og til evig tid! Amen."

Sammenholder vi disse udsagn med Guds ord, finder vi ikke noget belæg for det, der siges før og efter dåben. Efter Guds ord gøres et menneske ikke til et Guds barn i dåben med vand, og det modtager derfor heller ikke Helligånden, syndernes forladelse og det evige liv ved at blive døbt med vand. Gud alene føder sine børn til et helt nyt liv, og han gør det i sin time. Og det sker ikke i dåben med vand, for så skulle Gud være afhængig af en handling fra vor side. Ordet forkyn-der, at vi er frelste af Guds nåde ved tro alene, - ikke ved gerninger, og derfor heller ikke ved dåben med vand, som er en gerning udført ved mennesker. Man hører jævnligt det forsvar for dåben, at det er Gud der handler på vor tro. Det er ikke rigtigt, for Gud er ikke afhængig af, at vi udfører en handling. Genfødelse og frelse er alene Guds værk; han skabte os i Kristus Jesus, så det ikke længere er os selv, der lever. Vi lever - ikke i kraft af dåben, men fordi Gud ved troen på Jesus fødte os som sine børn. Altså uden vor medvirken og uden vor gerning.

I forbindelse med Folkekirkens dåbspraksis henvises der ofte til Tit.3:4-5, hvor der står: "Men da Guds, vor frelsers, godhed og kærlighed blev åbenbaret, frelste han os, ikke fordi vi havde gjort retfærdige gerninger, men fordi han er barmhjertig; det gjorde han ved det bad, der genføder og fornyer ved Helligånden." Paulus taler her i bestemt form om "det bad, der genføder" i modsætning til en dåb, der ikke gør det. Han taler derfor ikke om dåben med vand, men om dåben med Helligånden. Han peger på, at vore retfærdige gerninger ikke frelser os, og af samme grund kan dåben ikke frelse os. Og dåben må - om noget, høre til de retfærdige gerninger, da den er indstiftet og befalet af Jesus selv. Men da selv vore retfærdi-

ge gerninger ikke frelser os – om de fandtes,¹ så bliver det klart, at badet, som Paulus hentyder til ikke er en dåb med vand udført af os. Der er i stedet tale om Åndens dåb, hvor Gud uden vor medvirken genføder os ved at give os en frelsende tro på Jesus og giver os Helligånden som pant på det nye og evige liv. Se artiklen ”Missionsbefalingen I” for en mere fyldig forklaring.

Folkekirkens grundlag

Med Reformationen blev den danske kirke evangelisk-luthersk. Ordet *evangelisk* fortæller, at det er en protestantisk kirke, ikke en katolsk. Ordet *luthersk* fortæller, at det er en kirke, der er bygget på reformatoren Martin Luthers teologi. Kirken overgik desuden i 1536 fra at være en del af den store romersk-katolske pavekirke til at være en nationalkirke med kongen i spidsen.

Siden Grundlovens indførelse i 1849 har vi kaldt kirken for *den danske folkekirke*. I §4 i Grundloven står der, at: *Den evangelisk-lutherske kirke er den danske folkekirke og understøttes som sådan af staten.*” Citat fra www.folkekirken.dk.

Som det fremgår af ovenstående citat er folkekirkens grundlag for dåben at finde i Luthers teologi. Det omfatter Den Augsburgske Trosbekendelse og Luthers Katekismus, der begge hører til Folkekirkens bekendelsesskrifter. Vi skal se lidt på begge skrifter.

Den Augsburgske Bekendelse

Bekendelsen er skrevet af Philipp Melanchthon, professor i Wittenberg, og den blev fremlagt under rigsdagen i Augsburg i 1530, hvor ”kejseren af det tysk-romerske rige, Karl 5., havde bedt de tyske fyrster og byer, som havde tilsluttet sig Martin Luthers lære, om at forklare deres religiøse overbevisninger i håb om, at han kunne løse og bilægge reformationstridighederne.”² Det lykkedes ikke.

Bekendelsen siger om dåben i artikel 9 (citat):

”Om dåben lærer de, at den er nødvendig til frelse og at Guds nåde skænkes i dåben. Og man bør også døbe børnene, som modtager Guds nåde, når de i dåben overgives til ham.

De fordømmer gendøberne, der ikke anerkender barnedåben og forsikrer, at børnene bliver frelst uden dåb.”

Umiddelbart lægger man mærke til:

1. Der er ingen begrundelser for udsagnet med henvisning til Guds ord. Det gælder generelt for den Augsburgske bekendelse, at hele skriftet kun har ganske få henvisning til Bibelen,
2. Afsnittet om dåben er påfaldende lille i betragtning af, at dåben er blandt de mest centrale anliggender i kristendommen. En af grundene kan være, at dåben tilsyneladende ikke var det store stridsspørgsmål mellem protestanter og katolikker, fordi protestanterne med Luther i spidsen havde overtaget den katolske lære om dåben på mange væsentlige punkter. Det gælder blandt andet læren om, at dåben er nødvendig til frelse.
3. Artiklen indeholder en fordømmelse af gendøberne. Denne fordømmelse findes ikke mindre end 4 gange i Den Augsburgske Bekendelse, mens for-

¹ Der er ingen af vore gerninger, der er retfærdige i Guds øjne.. Alle vore retfærdige gerninger, der finder nåde for Gud, er alen Jesu gerninger, der af Guds nåde tilregnes os.

² Kilde: Citat fra Wikipedia.

dømmelsen af gendøberne i Konkordieformelen³ har et selvstændigt afsnit og yderligere nævnes 5 gange. I forhold til dåben frygtede man tilsyneladende gendøberne mere end katolikerne.

I Konkordieformelens afsnit XII står der "Om andre kættere og sekter" anført i stk.2, at gendøberne indbyrdes er delt i mange retninger, at de alle fører en lære som ikke kan tolereres, uden at det nævnes, hvad læren i øvrigt gik ud på. Det er svært at forstå på anden måde, end at der blandt protestanterne har været grupperinger, der ikke kunne tilslutte sig det lutherske dåbssyn, fordi det i vid udstrækning var overtaget fra katolicismen.

Luthers katekismus

I året 1529 udgav Luther sin lille katekismus "til alle tro og fromme sognepræster og prædikanter." Året efter udgav han sin store katekismus, hvor han uddyber, hvad han allerede har skrevet i den lille katekismus.

Vi vil i det følgende se på Luthers mening om dåben, idet vi går ud fra hans lille katekismus og undervejs kaster et blik på hans store katekismus. Om dåben siger Luther i den lille katekismus:

"Den hellige dåbs sakramente således som en husfader letfatteligt skal lære sin husstand derom.

For det første: *Hvad er dåben?*

Dåben er ikke vand slet og ret, men den er vandet, indeholdt i Guds bud og forbundet med Guds ord.

Hvilket er da dette Guds ord?

Det siger vor Herre Kristus i det sidste kapitel hos Mattæus: "Gå derfor hen og gør alle folkeslagene til mine disciple, idet I døber dem i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn."

For det andet: *Hvad giver eller gavner dåben?*

Den virker syndernes forladelse, genløser fra døden og Djævelen og giver alle dem, som tror det, den evige salighed, således som Guds ord og løfte lyder.

Hvordan lyder da dette ord og løfte?

Det siger vor Herre Kristus i det sidste kapitel hos Markus: "Den, som tror og bliver døbt, skal frelles; men den, der ikke tror, skal dømmes."

For det tredje: *Hvorledes kan vand virke så store ting?*

Det er så vist ikke vand, der virker det, men Guds ord, som er med og ved vandet, og troen, der stoler på Guds ord forbundet med vandet. Thi uden Guds ord er vandet vand slet og ret og ingen dåb; men med Guds ord er det en dåb, det vil sige: et livets vand, fuldt af nåde, og et bad til genfødsel ved Helligånden, således som apostlen Paulus siger til Titus i det tredje kapitel: "Han frelste os ved det bad, der genføder og fornyer ved Helligånden, som han i rigt mål udgød over os ved Jesus Kristus, vor frelser, for at vi, gjort retfærdige ved hans nåde, i håbet skulle blive arvinger til evigt liv." Det er vist og sandt.

³ Konkordieformelen er fra 1577 og blev udgivet som en samlende bekendelse for at afslutte de lærestridigheder, der opstod efter Luthers død i 1546.

For det fjerde: *Hvad betyder det da, at der bruges vand ved dåben?*

Det betyder, at den gamle Adam i os skal druknes ved daglig anger og bod og død med alle synder og onde lyster, og at der i stedet for daglig skal fremkomme og opstå et nyt menneske, som skal leve evigt for Gud i retfærdighed og renhed.

Hvor står det skrevet?

Apostlen Paulus siger til romerne i det sjette kapitel: "Vi blev altså begravet sammen med ham ved dåben til døden, for at, at også vi, sådan som Kristus blev oprejst fra de døde ved Faderens herlighed, skal leve et nyt liv."

Kommentarer til Luthers forklaring og efter hans inddeling:

For det første:

Luther siger: "Dåben er ikke vand slet og ret, men den er vandet, indeholdt i Guds bud og forbundet med Guds ord." Normalt synes Luther at udtale sig klart og præcist, men hans forklaring på dåbens vand er kryptisk og ikke umiddelbart forståelig.

Går vi til Luthers Store Katekismus, indeholder den et helt afsnit om dåbens vand. Luther siger bl.a.: "Dåben er en helt anden ting end alt andet vand. Ikke på grund af vandets beskaffenhed, men fordi der her er føjet noget mere værdifuldt til. For Gud her selv føjet sin ære til og lagt sin kraft og sin magt deri. Derfor er det ikke bare almindeligt vand, men et guddommeligt, himmelsk, helligt og frelsende vand, eller hvordan man nu skal prise det." Uanset de mange anprisninger og store ord giver Luther ingen begrundelse for sin påstand ud fra Guds ord. Det virker, som om han selv er klar over det, for i stedet for at henvise til Bibelen henviser han til Augustin, der siger: "Ordet kommer til elementet, og der fremstår et sakramente."

For det andet:

Luther siger, at dåben "Virker syndernes forladelse, genløser fra døden og djævelen og giver alle dem, som tror det, den evige salighed, således som Guds ord og løfte lyder" Og som begrundelse, henviser Luther til ordet, der lyder: "Den, som tror og bliver døbt, skal frelses; men den, der ikke tror, skal dømmes." Mar.16:16. Henvisningen er ord talt af Jesus, og vi vil se nærmere udsagnet, idet vi begynder bagfra. Den sidste sætning siger klart, at den, der ikke tror, skal dømmes og dermed gå fortabt. Det må logisk set betyde, at den, som tror, ikke skal gå fortabt, men eje evigt liv. Det er i overensstemmelse med Jesu ord: "Jeg er opstandelsen og livet; den, som tror på mig, skal leve, om han end dør. Og enhver, som lever og tror på mig, skal aldrig i evighed dø." Joh.11:15-26. Jesus føjer ikke nogen betingelse om dåb til sit løfte om evigt liv. Og det gør Luther egentlig heller ikke, når han fastslår, at vi frelses ved tro alene.

Hvordan så med udsagnet om, at den, som tror og bliver døbt, skal frelses? Den enkle forklaring er, at det at komme til tro og det at blive døbt er grundlæggende det samme. Men der er næppe tale om dåbens vand. Der er langt snarere tale om Åndens dåb, hvori Gud genføder mennesket, skænker det en frelsende tro på Jesus, og giver det Helligånden som pant på det nye liv. Gud føder sine børn i sin

time, og den time er ikke afhængig af, at vi udfører en handling i form af en dåb med vand. Mere herom senere.

Luthers Store Katekismus om dåben indeholder et længere afsnit om "Dåbens bibelske begrundelse." Men Luther har kun to bibelhenvvisninger, dels missionsbefalingen og befalingen fra Mar.16:16. Det synes i øvrigt at være en gennemgående træk ved Luthers Lille og Den Store Katekismus, at de har meget få henvisninger til Bibelen. Det kan der være mange grunde til det. Én af dem kan være, som nævnt ovenfor, at Luthers dåbssyn mere eller mindre er overtaget fra Den Katolske Kirke, hvis katekismus i modsætning til Luthers indeholder mange bibelhenvvisninger i forbindelse med dåben.

For det tredje:

Luther spørger: "Hvorledes kan vand virke så store ting?" Og han svarer "Det er så vist ikke vand, der virker det, men Guds ord, som er med og ved vandet, og troen, der stoler på Guds ord forbundet med vandet. Thi uden Guds ord er vandet vand slet og ret og ingen dåb; men med Guds ord er det en dåb, det vil sige: et livets vand, fuldt af nåde, og et bad til genfødsel ved Helligånden, således som apostlen Paulus siger til Titus i det tredje kapitel: Han frelste os ved det bad, der genføder og fornyer ved Helligånden, som han i rigt mål udgød over os ved Jesus Kristus, vor frelser, for at vi, gjort retfærdige ved hans nåde, i håbet skulle blive arvinger til evigt liv. Det er vist og sandt."

Men det ord, som Luther henviser til (Tit.3:6-7) om badet, der genføder og fornyer ved Helligånden, peger mere i retning af den dåb Jesus blev døbt med (Luk.12:50) og den dåb, som Jesus henviste sine disciple til, da han efter sin opstandelse sagde til dem, at de om få dage skulle døbes med Helligånden. ApG.1:5. Sandt er det, at genfødselen sker ved Helligånden til et helt nyt liv fuld af nåde, men det sker, som nævnt, ikke ved at vi lader os døbe med vand, for i så fald er Gud jo afhængig af, at vi udfører en handling, hvad han aldrig bliver.

For det fjerde:

Luther spørger? "Hvad betyder det da, at der bruges vand ved dåben?"

Det betyder, at den gamle Adam i os skal druknes ved daglig anger og bod og dø med alle synder og onde lyster, og at der i stedet for daglig skal fremkomme og opstå et nyt menneske, som skal leve evigt for Gud i retfærdighed og renhed. "

Og han fortsætter: "Hvor står det skrevet? Apostlen Paulus siger til romerne i det sjette kapitel: Vi blev altså begravet sammen med ham ved dåben til døden, for at, også vi, sådan som Kristus blev oprejst fra de døde ved Faderens herlighed, skal leve et nyt liv." Rom.6:3-4.

Til det er at sige, at den daglige omvendelse – helliggørelse - har ikke med dåbens vand at gøre. Helliggørelsen er Guds værk i os ved tro på Jesus, og det er noget ganske andet. Det er visdom fra Gud. 1.Kor.1:30.

Når Paulus taler om dåben til døden, henviser han til Jesu dåb i form af hans død og opstandelse. I forlængelse af det, som Luther citerer ovenfor, skriver Paulus: "For er vi vokset sammen med ham ved en død, der ligner hans, skal vi også være det ved en opstandelse, der ligner hans." Rom.6:5. At være sammenvokset med Kristus i en død, der ligner hans, indebærer, at jeg må dø med alt mit og overgive mit liv til Guds nåde, sådan som Jesus gjorde i mit sted. Når jeg da er død i erken-

delse af, at jeg i mig selv og mine synder er uden håb for tid og evighed, da opvækker Gud mig i sin nåde til et helt nyt liv. Han føder mig på ny. Da er jeg levende for Gud og død for synden; jeg er ikke mere under loven, men under nåden.

Det er også værd at bemærke, at Paulus i det samme brev til Romerne skriver: "Da vi nu er blevet gjort retfærdige af tro, har vi fred med Gud ved vor Herre Jesus Kristus. Ved ham har vi i troen fået adgang til den nåde, som vi står i, og vi er stolte af håbet om Guds herlighed." Rom.5:1-2. Vi er retfærdiggjorte af tro alene – ikke en tro på dåben, men ved tro på Jesus, for af nåde er vi frelst ved tro; det skyldes ikke os selv; Guds er gaven.

Det var Luthers store erkendelse, at vi frelses ved tro alene, helt uden gerninger. Af samme grund er det svært at forstå, når han i Den Store Katekismus om Gud siger i afsnittet om Dåbens bibelske begrundelse: "Tilmed har han alvorligt og strengt påbudt, at vi skal lade os døbe ellers bliver vi ikke frelst." Den påstand er ikke sand. Israels forfædre, som fik godt lov, og hvis tro er bevidnet, opnåede ikke at se løftet om deres frelser opfyldt, for Gud havde for vor skyld noget bedre for øje. Heb.11. Ingen af dem blev døbt, men Gud vidner, at de blev frelst. Vi har heller ikke noget vidnesbyrd om, at apostlene blev døbt med vand efter Jesu missionsbefaling. I stedet blev de på pinsedag døbt med Helligånd og ild.

En enkelt bemærkning om Luthers syn på barnedåben ud fra hans Den Store Katekismus (citater): "Her opstår nu et spørgsmål som Djævelen har forvirret verden med gennem sine kirkelige partier, nemlig angående barnedåben, om børnene nu også tror og bliver døbt på rette måde. Herpå svarer vi kort: Den, der er ulærd, må skyde det spørgsmål fra sig og henvise det til de lærde." Luthers kommentar og hans svar er hovmodigt afvisende og nedladende, som den, der ved, at han har en dårlig sag. Og hans svar står i åbenlys modsætning til det, som Gud først forkynder ved Jeremias, og siden gentager i brevet til Hebræerne: "Sådan er den pagt, jeg vil slutte med Israels hus, når de dage kommer, siger Herren: Jeg lægger mine love i deres indre og skriver dem i deres hjerte. Jeg vil være deres Gud, og de skal være mit folk. Ingen skal længere belære sin landsmand og sin broder og sige: »Kend Herren!« For alle kender mig, fra den mindste til den største." Hebr.8:10-11. Og Jesus jubede i Helligånden og sagde: "Jeg priser dig, fader, himlens og jordens Herre, fordi du har skjult dette for vise og forstandige og åbenbaret det for umyndige; ja, fader, for således var det din vilje." Luk.10:21.

Luthers Lille eller Store katekismus giver ikke entydige og klare svar på, hvad den kristne dåb er, eller hvad den indebærer i forhold til Guds ord. Det kan som nævnt skyldes, at Luther i vid udstrækning overtog den katolske opfattelse af dåben, fordi han og mange med ham ikke forstod, at den nye pagt ved Jesu blod er Guds pagt med Israel. Se mere i artiklen "Ordet og pagterne." I stedet for Bibelens vidnesbyrd om Israel, Guds udvalgte folk, havde Luther et uhyrligt og hadefuldt syn på jøderne, der har været en afgørende hindring for, at han dengang kunne få et ret syn på dåben.⁴

* * *

⁴ I bogen "Jøderne og deres løgne" udgivet i 1543 skriver Luther om jøderne, at de er et forstokket og fordømt folk, - - - de er ikke andet end en Satans rede. Og han giver os det råd, at vi først skal tænde ild på deres synagoger og skoler, - - - at vi skal sønderbryde og ødelægge deres huse - - -. "Derfor væk med dem for altid."

Om dåben i forhold til Guds ord:

Da Jesus er opstået fra de døde, møder han sine disciple og giver dem missionsbefalingen, idet han byder dem at gøre alle folkeslagene til sine disciple, at døbe dem og at lære dem at holde alt det han har befalet dem. Til gengæld lover han, som har al magten i himlen og på jorden, at være med dem alle dage indtil verdens ende.⁵

Specielt om dåben, finder vi i NT 4 former:

1. Johannes' dåb med vand
2. Jesu dåb med Helligånden
3. Lidelsens dåb
4. Disciplenes dåb med vand.

Vi skal se lidt på de fire forskellige slags dåb, og vi begynder bagfra med Jesu dåb med Helligånden.

Dåben med Helligånden:

Det naturlige menneske er åndeligt set fjende af Gud og er dødt i sig selv, så det hverken har evnen eller viljen til at kunne komme til Gud eller at tro på Jesus. Derfor siger Jesus, at ingen kommer til ham uden at Faderen drager vedkommende, og han føjer til: "Enhver, som har hørt og lært af Faderen kommer til mig." Joh.6:44-46.

At komme til Jesus er Guds værk – og hans alene. Paulus skriver i sit brev til Efeserne: "I sin rige barmhjertighed og på grund af den store kærlighed, han elskede os med, gjorde Gud os, der var døde i vore overtrædelser, levende med Kristus – af nåde er I frelst, og han oprejste os sammen med ham og satte os med ham i himlen, i Kristus Jesus, for i de kommende tidsaldre at vise sin overstrømmende rige nåde og sin godhed mod os i Kristus Jesus. For af den nåde er I frelst ved tro. Og det skyldes ikke jer selv, gaven er Guds. Det skyldes ikke gerninger, for at ingen skal have noget at være stolt af. For hans værk er vi, skabt i Kristus Jesus til gode gerninger, som Gud forud har lagt til rette for os at vandre i." Ef.2:4-9.

Med andre ord: At komme til tro på Jesus som Frelser er helt og holdent Guds værk. I sin samtale med Nikodemus siger Jesus det på den måde, at mennesket skal fødes på ny for at se Guds rige. Den, der føder, er Gud,⁶ og den, der er født på ny, er født (opstanden) med Jesus til et helt nyt liv, så alle Guds børn kan vidne med Paulus: "Jeg er korsfæstet med Kristus. Jeg lever ikke mere selv, men Kristus lever i mig, og mit liv her på jorden lever jeg i troen på Guds søn, der elskede mig og gav sig selv hen for mig." Gal.2:19-20. I den nye fødsel modtager det døde menneske et nyt liv i troen på Jesus og bliver givet Helligånden som pant på det nye liv.⁷ Om de kristne i Rom siger Paulus: "I er i Ånden, så sandt som Guds ånd bor i jer. Den, der ikke har Kristi ånd, Hører ham ikke til." Rom.8:9.

Denne overgang fra død til liv er det, som Guds ord også kalder at blive døbt med Helligånd og ild. Det er menneskeligt set en forfærdelig proces, fordi alt mit eget

⁵ Se artiklerne "Missionsbefaling I" og "Missionsbefaling II" for en uddybende gennemgang af missionsbefalingen.

⁶ Læs Johannes' første brev.

⁷ Ef.1:14

brændes op, og jeg må dø. Dø med Jesus for at opstå med ham til evigt liv. Frelst af Guds nåde.

Frelsen i Kristus udelukker enhver indblanding eller hjælp fra vor side. Frelsen er derfor heller ikke afhængig af at vi døber eller lader os døbe i Faderens, Sønnens og Helligånden navn. Men til dåben har Gud knyttet en række velsignelser, som dåben åbner op for. Det skal vi se nærmere på nedenfor, men først lidt om betydningen af, at alle jødiske mænd bliver omskåret, fordi der er en sammenhæng mellem omskærelsen under den gamle pagt og dåben i den nye pagt.

Omskærelse:

Omskærelsen er det ydre tegn på pagten mellem Gud og efterkommerne af Abraham⁸. Indstiftelsen læser vi om i 5.Mos.17:7-14: "Jeg opretter min pagt med dig og dine efterkommere i slægt efter slægt, en evig pagt: Jeg vil være din og dine efterkommeres Gud. Det land, hvor du nu bor som fremmed, hele Kana'an, vil jeg give dig og dine efterkommere til evig ejendom, og jeg vil være deres Gud. Og Gud sagde til Abraham: Du og dine efterkommere skal holde pagten i slægt efter slægt. Dette er min pagt med dig og dine efterkommere, som I skal holde: Alle af mandkøn hos jer skal omskæres. I skal lade jeres forhud omskære, og det skal være tegn på pagten mellem mig og jer. Otte dage gammel skal hver dreng hos jer omskæres, slægt efter slægt. Det gælder såvel den træl, der er født i dit hus, som enhver fremmed, du har købt, og som ikke hører til din slægt. Både den, der er født i dit hus, og den, du har købt, skal omskæres. Sådan skal I bære min pagt på kroppen som en evig pagt. Men en uomskåret mand, en hvis forhud ikke er omskåret, skal udryddes fra sit folk. Han har brudt min pagt."

Guds pagt med Israel var altså, at Gud ville være Deres Gud og velsigne folket, mens folket på sin side skulle adlyde Gud og holde pagten: "Hvis I adlyder mig og holder min pagt, skal I være min ejendom, ene af alle folkene, for hele jorden tilhører mig. I skal være et kongerige af præster og et helligt folk for mig." 2.Mos.19:5-6. At adlyde forudsætter at lytte og høre, og netop det blev et problem for Israels folk, som det er beskrevet ikke mindst hos profeten Jeremias: "Hør denne pagts ord, og følg dem! Fra den dag jeg førte jeres fædre op fra Egypten til i dag, har jeg igen og igen indskærpet: Adlyd mig! Men de hørte ikke og lyttede ikke, for hver vandrede i sit onde hjertes forstokkethed. Derfor lod jeg alle denne pagts ord gå i opfyldelse; jeg havde befalet, at de skulle følge dem, men de gjorde det ikke." Jer.11:7-8⁹.

Da Gud talte til israelitterne i forbindelse med pagtslutningen på Sinai, lød det ved Moses: "Se, jeg stiller dig i dag over for livet og lykken, døden og ulykken. Hvis du lytter til Herren din Guds befalinger, som jeg giver dig i dag, og elsker Herren din Gud, vandrer ad hans veje og holder hans befalinger og love og retsregler, da skal du leve og blive talrig, og Herren din Gud vil velsigne dig i det land, du skal ind og tage i besiddelse. Men hvis dit hjerte vender sig bort, og du ikke vil høre, men lader dig forlede til at tilbede andre guder og dyrke dem, så kan jeg i dag forsikre jer om, at I vil blive udryddet. I vil ikke få noget langt liv på den jord, du skal tage i besiddelse, når du nu går over Jordan. Jeg tager i dag himlen og jorden til vidne imod jer: Jeg har stillet dig over for livet og døden, velsignelsen og forbandelsen.

⁸ Se 1.Mos.17:19 og 21.

⁹ Se også Jer. 25:4-7.

Så vælg da livet, for at du og dine efterkommere må leve, og elsk Herren din Gud, adlyd ham, og hold fast ved ham! Så vil du leve og få et langt liv og bo på den jord, Herren lovede dine fædre Abraham, Isak og Jakob at give dem." 5.Mos.30:15-20.

Omskærelsen var pagtstegnet i forbindelse med pagten, der indeholdt både Guds rige velsignelse over dem, der adlyder ham og holder fast ved hans lov, og forbandelsen over dem, der er ulydige mod Guds ord.

At Guds ord om velsignelsen og forbandelsen er sande og konkrete, ses bl.a. af at Israels folk blev ført i landflygtighed i tiden mellem David og Jesus, og at Israel har været spredt blandt alle folkeslag de sidste 2000 år stort set helt frem til i dag.

Paulus har en beskrivelse af, hvad det indebærer at være omskåret. Efter at han i romerbrevet kapitel 2 har beskrevet, at omskærelsen på legemet ingen betydning har for frelsen, fortsætter han i kapitel 3:1-2: "Hvilket fortrin har jøden så, eller hvad gavner omskærelsen? Meget på alle måder! Først og fremmest, at de har fået Guds ord betroet." Bemærk, at Paulus taler i nutid, for sit kald og sine nådegaver fortryder Gud ikke. Heller ikke under den nye pagt. Jøderne er fortsat betroet Guds ord, og Paulus siger yderligere om velsignelsen ved at være omskåret og dermed omfattet af Guds pagt med Israel: "De er jo israelitter, de har førstefødselsretten og herligheden og pagterne og loven og tempeltjenesten og løfterne; de har fædrene, og fra dem er Kristus kommet som menneske – han, som er over alt og alle, Gud, være lovet til evig tid! Amen." Rom.9:4-5.

Sammenfatter vi Guds velsignelse over Israel så bliver det:

1. De skal leve og blive talrige, og Herren deres Gud vil velsigne dem i det land, som Herren vil give dem til evig eje.
2. De er betroet Guds ord.
3. De tilhører førstefødselsretten og herligheden og pagterne og loven og tempeltjenesten og løfterne.

Modstykket til velsignelsen er Guds forbandelse over dem, der ikke vil høre og i ulydighed vender sig bort Gud for at dyrke andre guder. Guds forbandelse lyder: "Så kan jeg i dag forsikre jer om, at I vil blive udryddet. I vil ikke få noget langt liv på den jord, du skal tage i besiddelse, når du nu går over Jordan."

Så langt omskærelsens pagt som Gud indstiftede ved Abraham, som Gud senere bekræftede, da han gav loven til Israel ved Moses på Sinai bjerg.

Men allerede i den gamle pagt tales der om en ny pagt. Jeremias profetere om den nye pagt, der bliver gentaget i brevet til hebræerne: "Der skal komme dage, siger Herren, da jeg opretter en ny pagt med Israels hus og med Judas hus, en pagt, der ikke er som den, jeg sluttede med deres fædre, den dag jeg tog dem ved hånden og førte dem ud af Egypten. De blev ikke i min pagt, derfor lod jeg hånt om dem, siger Herren. Men sådan er den pagt, jeg vil slutte med Israels hus, når de dage kommer, siger Herren: Jeg lægger mine love i deres indre og skriver dem i deres hjerte. Jeg vil være deres Gud, og de skal være mit folk." Hebr. 8:8-11. Læs også Jer.31: 31-34.

I brevet til hebræerne bliver der gjort rede for, at den nye pagt ved Jesu blod er en bedre pagt med bedre løfter og et bedre håb en den gamle pagt, som den erstatter. Det fremgår samtidig, at den nye pagt er Guds pagt med Israels og Judas hus,

og at pagten i udgangspunktet alene er en pagt alene med dem. At det forholder sig sådan fremgår ret tydeligt af kapitel 8. Læs selv hele kapitlet i sammenhæng og eventuelt artiklen "Ordet og pagterne".

Men hvordan så med de hedningekristne? Hvad siger Guds ord om os, og hvor kommer vi ind i Guds frelsesplan?

Her må vi vende tilbage til Paulus. Gud åbenbarede for ham den hemmelighed, der havde ligget gemt hos Gud fra før verdens skabelse, at hedningerne er medarbejdere ved troen på Jesus: "Ved en åbenbaring er hemmeligheden gjort kendt for mig, sådan som jeg kort skrev om det før. Når I læser det, kan I se, at jeg har fået indsigt i Kristus-hemmeligheden. I tidligere slægtled blev den ikke gjort kendt for menneskenes børn, sådan som den nu er blevet åbenbaret for hans hellige apostle og profeter ved Ånden: At hedningerne er medarbejdere og medindlemmede i legemet og har medandel i forjættelsen i Kristus Jesus i kraft af det evangelium, som jeg blev tjener for ved Guds nådegave, der blev skænket mig ved hans kraft og styrke. Jeg, den ringeste af alle de hellige, fik den nåde at forkynde evangeliet om Kristi uransagelige rigdom for hedningerne og at oplyse alle om, hvad frelsesplanen er med den hemmelighed, som fra evighed af lå skjult i Gud, alle tings skaber, så at Guds visdom i al sin mangfoldighed nu gennem kirken kan blive gjort kendt for myndigheder og magter i himmelrummet efter hans beslutning fra evige tider, som han gennemførte ved Kristus Jesus, vor Herre." Ef.3:3-11.

Paulus uddyber denne hemmelighed i Romerbrevets kapitel 11, hvor han beskriver, at jøderne som grene på den hellige rod blev brudt af, for at vi som grene fra et vildt oliventræ kunne indpodes blandt de naturlige grene og få saften fra det ægte træs rod. Det sker som er under, for det er Guds værk. Ingen evner at indpode sig selv. Paulus advarer samtidig os hedninger om ikke at hovere men huske på, at det ikke er os, der bærer roden men omvendt. Paulus siger videre, at hele Israel skal frelses, når hedningerne er gået fuldtalligt ind. Det skal også ske ved et under, for de døde og udtørrede grene, der blev brudt af, vil Gud i sin uendelige nåde igen give liv og indpode i det ædle oliventræ.

Paulus slutter kapitlet med ordene: "For Gud har indesluttet alle under ulydighed for at vise alle barmhjertighed. O dyb af Guds rigdom og visdom og kundskab! Hvor uransagelige er hans domme, og hvor usporlige hans veje! For hvem kender Herrens tanker, eller hvem kan være hans rådgiver? Hvem har givet ham noget først, så han må gøre gengæld? Thi fra ham og ved ham og til ham er alle ting. Ham være ære til evig tid! Amen." Rom.11:32-36.

For at en hedning kan indpodes i det ædle oliventræ, kræves der, at han levende. Af sammenhængen i romerbrevet fremgår det, at den enkelte er genfødt af Gud ved tro på Jesus, eller sagt anderledes: at man er døbt med Helligånd og ild. Den genfødte hedning kalder Paulus for en sand jøde, fordi han er omskåret på hjertet i modsætning til jøden, der er omskåret i kødet.

Den kristne dåb med vand.

Ved omskærelsen får jøden Guds løfte om, at tilhøre Guds ejendomsfolk og dermed må vælge mellem velsignelsen og forbandelsen. Men hvordan får vi hedninger, der af naturen er fremmede for forjættelsens pagter, medansvar for Guds ord og del i både velsignelsen og forbandelsen og alt det, der følger med den nye pagt med Israel, og som efter brevet til hebræerne indebærer:

- Et bedre håb.
- En bedre pagt.
- Bedre løfter
- Bedre ofre.
- En bedre formue, der ikke forgår.
- Et bedre fædreland.
- En bedre opstandelse.

Svaret er enkelt: Du får del i det alt sammen ved tro på Jesus og ved at adlyde Jesu befaling om at lade dig døbe i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn. Du er døbt til at tilhøre din korsfæstede og opstandne frelser under den nye pagt, og dåben er pagtstegnet. Alle Guds løfter om velsignelsen ved at være indlemmet i pagten tilhører dig i dåben. Det samme gælder Guds forbandelse, hvis du vender Gud ryggen.

Lidt sammenligning:

For at være jøde, må man kødeligt nedstamme fra Abraham via Isak og Jakob, og man skal i kødet omskæres på den ottende dag, hvorved omskærelsen bliver et pagttegn, der bevidner, at man tilhører Guds udvalgte folk.

En sand kristen har også den troende Abraham til far. Paulus skriver til romerne, at Abraham skulle være fader til alle de uomskårne, som tror, for at retfærdigheden også kan tilregnes dem, og han fortsætter: "Derfor var det af tro, for at det kunne være af nåde, så at løftet kunne stå fast for alle hans efterkommere, ikke kun dem, som har loven, men også dem, som har Abrahams tro. Han er fader til os alle, sådan som der står skrevet: Jeg gør dig til fader til mange folkeslag." Rom.4:11 og 16-17.

Abraham er din far i kraft af Guds forjættelse; ikke på grund af kødet, men i kraft af den samme tro, som Gud gav Abraham og dig. Og ligesom jøden må omskæres for at blive en del af pagtsfolket, må du også omskæres, ikke i det ydre legeme, men i hjertet, og dit ydre pagtstegn er din dåb til vidnesbyrd om, at du tilhører Jesus Kristus, din Herre og Frelser. Og i dit indre har Gud givet dig Helligånden som pant på det nye og evige liv, som du lever i troen på Jesus.

I forbindelse med indstiftelsen af omskærelse siger Gud til Abraham: "Dette er min pagt med dig og dine efterkommere, som I skal holde: Alle af mandkøn hos jer skal omskæres. I skal lade jeres forhud omskære, og det skal være tegn på pagten mellem mig og jer." Og videre: "Både den, der er født i dit hus, og den, du har købt, skal omskæres. Sådan skal I bære min pagt på kroppen som en evig pagt." 1.Mos.17:7-8,10-11 og 13.

Ligesom omskærelsen er det synlige tegn i kødet på, at den omskårne tilhører Guds folk under den gamle pagt og loven, er dåben det tilsvarende synlige tegn og vidnesbyrd om, at den døbte tilhører Guds menighed under den nye pagt og nåden i Kristus – ikke baseret på gerninger gjort i kødet, men på Guds frelse ved tro på Jesus. Mens den gamle pagt var en vandring under loven frem mod det jordiske løftets land, så er vandringen under den nye pagt, en vandring under nåden mod en uforgængelig og ukrænkelig og uvisnelig arv, der ligger gemt til alle dem, som af Guds magt ved troen bevares til en frelse, der holdes rede til at åbenbares i den sidste tid. 1.Pet.1:4-5.

I forlængelse af, at Gud ved prædikens dårskab har genfødt et menneske til det evige liv ved troen på Jesus, er det naturligt for den genfødte at lade sig døbe, fordi Jesus har befalet det, og for synligt at markere, at jeg, der var død, nu er blevet levende. Dåben er, som Peter siger det, en god samvittigheds pagt med Gud ved Jesu Kristi opstandelse.

Pagten fra Guds side er efter Guds ord:

- at Gud har forliget verden med sig selv ved troen på Jesus, der af Gud blev gjort til synd, og som i vort sted døde på korset til soning af vore synder.
- at Gud oprejste Jesus fra de døde til synderes retfærdiggørelse, og at Jesus nu sidder ved Faderens højre hånd og går i forbøn for os, - han, som har lovet, at han aldrig vil svigte eller forlade os.
- at Gud har givet os Helligånden som pant på vor barneret og til at vejlede os til hele sandheden, så vi bliver bevaret til den evige arv, der ligger gemt i himlene til os.

Vor del af pagten er:

- at vi ved vor dåb og vor liv synliggør og bekender for Gud og mennesker, at vi, der var døde, nu er blevet levende, fordi Gud har genfødt os til et nyt liv i troen på Jesus.
- at vi ikke længere tilhører os selv, men at alt i os tilhører Jesus, der købte os til Gud med sit blod og gav os forligelsens tjeneste.
- at vi bliver i alt det, han har befalet os. Og se, han vil være med os alle dage indtil verdens ende.

Ved omskærelse og ved dåb gælder fortsat den samme velsignelse og den samme forbandelse som ved den gamle pagts indstiftelse. Derfor kunne der ved enhver dåb med rette gentages, hvad Moses dengang sagde til folket: "Jeg tager i dag himlen og jorden til vidne imod jer: Jeg har stillet dig over for livet og døden, velsignelsen og forbandelsen. Så vælg da livet, for at du og dine efterkommere må leve, og elsk Herren din Gud, adlyd ham, og hold fast ved ham!" 5.Mos.30:19-20. For Gud har ikke forandret sig. Han forbliver evigt den samme. Derfor er alle Guds løfter om velsignelse og liv blevet til virkelighed for dig gennem din dåb. Men fortsat gælder Guds forbandelse over den, der vender Gud ryggen og ikke bryder sig om den frelse, som Gud af nåde tilbyder ved tro på Jesus.

Lige så lidt omskærelsen gavner jøden, hvis han ikke bliver i Guds pagt med Israel, hvilket vil sige, at han i lydighed vandrer i Abrahams tro, lige så lidt gavner din dåb dig, hvis du ikke er genfødt af Gud og ejer troen på Jesus, har Helligånden som pant og vandrer i lydighed mod Guds ord og Jesu Bud.

"Derfor må vi så meget mere give agt på det, vi har hørt, så vi ikke glider bort fra det. For når selv det ord, der var talt ved engle, havde gyldighed, og enhver overtrædelse og ulydighed fik sin velfortjente straf, hvordan skal vi da kunne gå fri, hvis vi lader hånt om en frelse så stor, at den fra først af blev forkyndt af Herren selv og senere stadfæstet for os af dem, som havde hørt ham, alt imens Gud føjede sit vidnesbyrd til ved tegn og undere og mange slags mægtige gerninger og ved tildeling af Helligånden efter sin vilje." Hebr.2:1-4

Lydighed mod Guds ord var en del af pagten i det gamle testamente. Det samme gælder den nye pagt, som nævnt ovenfor. Johannes Døber siger: "Den, der tror på Sønnen, har evigt liv; den, der er ulydig mod Sønnen, skal ikke se livet, men Guds

vrede bliver over ham.” Joh.3:36 og Peter siger i sit første brev: ”Til de udvalgte, der bor spredt som fremmede blandt andre folkeslag, - - - som efter Gud Faders forudviden ved Åndens helligelse er udvalgt til at vise lydighed og blive bestænket med Jesu Kristi blod.” 1.Pet.1:1-2. Det modsatte af tro er ulydighed. Lydighed er at høre Guds ord og handle derefter.¹⁰

Dåbspraksis:

Da Jesus befaler disciplene at døbe alle folkeslagene, giver han ikke anvisninger for, hvordan dåben skal foregå, og derfor er det sandsynligt, at de viderefører den praksis de kender fra Johannes døber, og som flere af dem allerede havde praktiseret.

Anderledes med dåbens indhold. Da Jesus gav dem befalingen om at døbe, havde de næppe nogen forestilling om, hvad det indebar. Det sker først på pinsedagen, da Gud ved Ånden åbner deres øjne, så de ser Guds frelsesplan ved tro på Jesus: først for jøder og senere for hedninger.

I forhold til Jesus og dåben, gælder det, at Jesus selv først og fremmest henviste til dåben med Helligånden. Hvor vigtig denne dåb er for Jesus, får vi et indtryk af i Jesu svar til Johannes og Jakob, når han siger, at de skal døbes med den samme dåb som Jesus selv (drikke det samme bæger)¹¹, hvilket indebærer, at de må dø i sig selv for at genfødes af Gud og opstå med Kristus til et helt nyt liv, som Jesu efterfølgere.

Om dåbspraksis:

Det fremgår af Apostlenes gerninger, at hele familier blev døbt. Dermed også børn. Sammenholder vi dåben med omskærelsens praksis, er det ikke afgørende, hvornår dåben finder sted eller af personen, der udfører den. Det er Gud, der ved omskærelsen tilsiger jøden, at han er blevet en del af pagtsfolket og derfor stilles i valget mellem velsignelsen og forbandelsen. På samme måde med dåben. Alle de pagtsfordele, som Gud nævner i brevet til hebræerne, skænker Gud den døpte, der ved Åndens helligelse er kaldet til at vise lydighed og blive bestænket med Jesu Kristi blod.

Det uforståelige, det overvældende og alligevel sande er, at Gud længes efter den ånd, som han har givet bolig i os. Gud længes efter at være hos os og i os og at overøse os med den velsignelse, han har lovet dem, som tror på Jesus, og som følger deres Herre og Frelser på vej mod saligheden i de boliger, han har beredt sine hellige.

¹⁰ Læs artiklen ”Om lydighed”.

¹¹ Mat.20:20-23.

